

Kuum teema hariduses — lõpukirjandid

Haridus on juba seesugune valdkond, kus elatakse päevast päeva, nädalast nädalasse, veerandist veerandisse ja õppeaastast õppeaastasse. See, mida haridusbürokraatia kümne aasta peale ette planeerib, ei lähe meile, tegevõpetajatele, suurt midagi korda. Seda enam, et kõik see, mida ette planeeritakse, on ä h m a n e. See omadussõna kordub selle loo lõpus, kuid hoopis akuutsemas kontekstis.

Aga juhtus nü, et möödunud neljapäeval andis Kunin-gapoeg oma lossis balli, kuhu ka Tuhkatriniu õed olid kutsutud... Vabandust, see on hoopis teine muinasjutt, alustan uuesti.

Juhtus nü, et möödunud neljapäeval andis kultuuri- ja haridusminister Tõnismäel endises haridusministeeriumi hoones pressikonverentsi teemal "Hariduskonverents", mõne raadiojaama teatel aga teemal "Hariduse demokraatiseerimine".

Kolmel aprillipäeval toimub Tallinnas hariduskonverents. Eesmärk: apoliitiliselt määratleda eesti hariduse perspektiivid kümne aasta peale; anda hinnang tehtud tööle, hariduse edasine demokraatiseerimine, kutselituste, seltside jmt. kaasamine hariduse demokraatiseerimisprotsessi... Kuna üritus läheb maksma 200 000 krooni (mildest piisaks vähemalt Tallinna koolidele 2. klassi võõrkeeletundide finantseerimiseks või siis klassijuhatamise taastaväärtustamiseks üle vabariigi), on niisugune haridusraha kulutamine mulle kui tegevõpetajale valus. Ma ei suuda maha suruda vimma, mis tekis just käesoleva õppeaasta algul, kui klassijuhatamine väärtustati 12 krooniga nädalas (nüüd siis 30% rohkem), meie kooli 2. klassi võõrkeeletunnid hakkasid aga toimuma pikapäevarihmades.

Ma ei arva, et haridust hakatakse meil andma väljaspool poliitilist konteksti. See on lausa nonsens. Haridus oli, on ja jääb poliitikaks. Nagu on poliitika seegi, kas haridusministeerium ja kul-

tuuriministeerium on koos või ei ole. Poliitiline aheldatus ongi meie õpetajaskonda rüsunud ning see, mis meid hetkel kõige enam rõhub — on uued, kapitalistlikud turumajandusahelad. Suurim õnnetus, et ei antud hingetõmbeaega.

Loomulikult ei saanud nii häguste perspektiividega suurfoorum kujuneda pressikonverentsi peateemaks. Ministri sõnavõtt konverentsitemaatika praktiliselt puudus. Minister püstitas küsimuse, mis saab siis, kui pärast valimisi Kultuuri- ja Haridusministeerium lahknub, ning milline funktsioon jääb ministrile kultuuri vallas siis, kui Kultuurikapital raha jaotama hakkab, haridus läheb aga õpetajakeskse, traditsionaalse, Eesti koolile omase isereguleerimise teed. Mul on siiralt kahju, et Peeter Oleskil (kellega mul on isiklikul pinnal ääretult hea teineteisemõistmine) on nii primitiivne arusaamine haridusministeeriumi ja kultuuriministeeriumi funktsioonidest rahvusriigis. (Siinkohal oma arusaamadest pikalt rääkida ei saa, ehk leiame härra Oleskiga eravestluseks sobivama hetke.)

Tegelik elu on koolis hoopis midagi muud, nagu ka argielu ministeeriumi allüksustes. Püüan kirjeldada argielu koolis, seda, kui apoliitiline meie kooli argipäev olla saab. Kahe nädala eest tapeti meie kooli vene keele õpetaja abikaasa, surmukeha pandi põlema.

"Estonia" katastroofis hukunud 9-aastaste kaksikute ema lahutatud abikaasa nõuab ema vanematelt kohtu teel

Käimas on ettevalmistused Eesti hariduskonverentsiks '95

20.-22. aprillini Tallinna Tehnikaülikoolis korraldatav Eesti hariduskonverents '95 on mõeldud eelkõige vajaliku eeltöö tegemiseks umbes 10 aasta peale mõeldud haridusprogrammi kinnitamiseks poliitilisel tasemel, ütles kultuuri- ja haridusminister Peeter Olesk neljapäeval ajakirjanikele.

Konverentsi mõte tekkis 1994. aasta sügisel, kui leiti, et haridust on vaja näha väljaspool igapäevast poliitilist kähmlust, selgitas konverentsi initsiatiivgrupi esindaja Ene-Silvia Sarv.

Konverentsi peamisi eesmärgi on kolm, ütles projekti juht Ene-Mall Vernik: esiteks — anda hinnang sellele, mis on toimunud hariduses ajavahemikust 1988-1989 kuni tänapäevani, teiseks — algtada hariduse arengukava, mis arvestaks muutunud sotsiaalmajanduslikku ja poliitilist situatsiooni, ning kolmas ja kaudne eesmärk on kaasata haridusellu kutseliite ning ühendusi.

Konverentsil on esindatud 300 delegaati ning 100 külast, ütles organisatsioonilise töögrupi liige Arvi Altmäe. Delegaatidest 150 inimest on koolijuhid, kohalike omavalitsuste, riigiametite ja Riigikogu esindajad. Õpetajaid on delegaatide hulgas 70, valimisliitude esindajaid 15 ning kutse- ja ametiliitude ning ametühingute esindajaid 60.

ETA

kaksikuid poisse endale, kuigi ta poisid peagi pärast nende sündimist maha jättis. Koolis käib ta iga päeva tagant, mul tuleb minna ka kohtusse, kuigi poisid tõendasid terve klassi ees, et soovivad elada oma kodus — oma ema vanematega.

Mõne päeva eest tulid kooli vargad, kahest klassist viidi seinakellad, mitu paari laste jalatähti, ülerõivaid.

Ja siis, nagu väik selgest taevast, need va

lõpukirjandid.

Ah et kas ministeeriumist tuli käsk? Ei tulnud. Mulle luges sellest telefonitsi hoopis minu hea sõber Rolf Uusväli 1. veebruari "Eesti Sõnumitest", meil koolides polnud sellest aimugi. Aimu polnud haridusosakondadeski.

Lühidalt, milles asi.

Tänavu kirjutavad abitu-

riendid lõpukirjandi palaval koolitöölajal — mai keskel. Kooli võib küll kirjandile omapoolse hinde panna, kuid need tööd indekseeritakse ja saadetakse keskusesse ütlugemisele. Neid loetakse kuu aega (võib minna ka rohkem aega), alles siis saab resultadi teada. Tänavu toimub see ainult emakeele kirjaliku eksamiga, tuleval aastal juba ka reaalinete ning võõrkeeletga. Ürituse maksumus ei tõusvat tänavu mitte üle 140 000 krooni (ju tuleval aastal jõutakse miljonini!). See olevat vajalik selleks, et kõrgkooli sisseastumisel poleks vaja teist korda kirjandit kirjutada, ning ka seepärast, et hinne "viis" oleks üle vabariigi ikka "viis", mitte midagi muud. Nii olevat objektiivne. Ja peapõhjus — Šotimaal olevat nii ja väga paljudes maades ka. Ja veel üks põhjendus: kord ole-

vat ministeeriumisse üks kuldmedalile pretendeeriv kirjand saadetud ja see ei vastanud kuldmedalile. Kord kukkus ka üks lennuk alla — ärme enam lendame!?

Küsimusele, mis saab aga siis, kui laps puuduliku saab, sain ma "Eesti Sõnumite" poolt intervjuueeritud metoodik Kersti Kaldmalt vastuseks, et siis astub ta seesugusse kõrgkooli, kus emakeele eksamit tähtsaks ei peeta!?

(Mis kool see on?) Peeter Olesk ütles mulle pressikonverentsil, et seda hindamist kardavad need koolid, kes... Te ju mõistate isegi, mida minister mõtles. Ei, kallid Peeter, meie, Tallinna kesklinna õpetajad, kardame hoopis seda, et meie hariduse tsentraliseerimine, testeerimine ning sellest johtuv eurostandardiseerimine meie emakeelset haridust hoopis devalveerib. Teie asemel usaldaksin ma pigem tegevõpetaja intuitsiooni kui Šotimaalt naasnud aparaaditöötajate päheõpitud klišeid.

Möödunud kolmapäeval tulid kokku Tallinna kesklinna emakeeleõpetajad. Proua Kaldma Riigi Kooliametist tutvustas meile oma projekti (ka mina viibisin seal, mis selles imelikku). Meid huvitas palju nüansse: kuidas kirjandi kirjutamise päev koolis välja nägema hakkab, kuhu panakse väikesed jõnglased, kes annab komisjoni liikmeteks määratute tunnid; millal siiski saabuvad hinded, kas ei mõju kuu-poolteist ootamine noorele inimesele traumeerivalt; kas ei tunne end solvatuna koolijuht, õpetaja?

Lõpuks huvitas mind ka DEMOKRAATIA põhiprintsiipe arvestades meie kesklinna emakeele õpetajate arvamus: kas tegu on eesti hariduselu edasiviiva fenomeniga? "Jah" arvas vaid üks kohalolija, kes oli sama ürituse orgkomitee liige. Teised arvasid "ei" (suurem osa), väiksem osa ei osanud midagi ar-

vata, sest ministri määrust pole veel keegi lugenud.

Kui selgus, et lektor hoiab käes 31. jaanuaril Peeter Oleski signeeritud määrust, soovis meie haridusosakonna esindaja sellest koopiat (ma olin nõus jooksmas üle tee keelefirmasse "Thea" ja paljunduse tegema). Kersti Kaldma vastus oli: "Ma ei ole volitatud teile määrust edasi toimetama." Ja nü see määrus inspektor-metoodiku näppude vahel jäigi. Kauneim fraas, mis nii kõrge haridusjuhi suust tuli, oli: "See niikuinii ei suuda teile pähe mahtuda." !!!

Õnneks oli neljapäeval pressikonverentsil (kuna plaanitatav suurfoorum leiab aset Tehnikaülikooli ruumides) kohal härra Aarna, praeguse hetke üks viisakamaid ja haritumaid kõrgkoolirektoreid, kelle pedagoogiline kredo on ikka languend kokku minu omaga. Viisaka inimesena ei saanud ta palavas õhkkonnas kummagi poole peale üle minna. Palusin tal ainult öelda oma arvamus lõpukirjandite uue hindamise plaani kohta. "Miks ka mitte, võib ju ka," arvas ta. Siis küsisin härra Aarnalt, et miks siis nende kõrgkooli tänavu sisseastujail laseb kirjandil üle kirjutada. Ja nüüd tulid ühe ehtsa eesti pedagoogi suus kuldaväärt sõnad: "Me ei saa lootma jääda müllelegi sedavõrd ahmasele."

Sellest mu lugu ongi.

LAURI LEESI